

El sufix "ez" en un cas puntual de la llengua espanyola

Era als anys '50 quan es va posar de moda que, per les Festes Nadalenques, s'instal·lessin Pessebres al cim de les muntanyes, aprofitant l'oportunitat dels dies festius.

El primer cim on jo recordo en va ser instal·lat un, per les nostres rodalies, va ser a Les Agudes. A l'estimat Montseny. (L'Agrupació Excursionista de Granollers també ho va fer uns anys després, al Tagamanent).

Degut a la novetat, els primers dos o tres anys de portar el Pessebre a Les Agudes, en el període que va de vigílies de Nadal fins passats Reis, de Santa Fe a Les Agudes i el Turó de l'Home, la zona estava saturada d'excursionistes. Tant atapeït de gent, que talment semblava el carrer de Sant Roc en dia de mercat a Granollers.

Un dels anys –el segon o el tercer– vam tenir l'afegit que abans de Nadal va nevar.

Perfecte!. El paisatge es va vestir de blanc tal com –idealment– correspon a les Festes.

Però gaudir del paisatge nevat comportava prendre les oportunes precaucions i afrontar el possible risc.

El dia que hem refereixo feia molt fred. La gebrada va engalanar la vegetació i els arbres lluíen a les seves branques els afegits blancs que amb la humitat ambiental i les baixes temperatures propiciaren els adornaments tant de l'ocasió.

S'havia de caminar amb precaució, perquè a les zones obagues, el terra, era una crosta de gel i per poc que et descuidessis ja eres per terra amb la consegüent costellada.

Aquest any de la nevada, vaig pujar amb l'amic Miquel Bosch i Manent. Encara em sembla que el veig, abrigat, bufanda al coll, i un casquet de llana que el portava ben ensorrat tapant-li les orelles i bona part de front. Encara no havíem arribat a la font del Briançó que les celles les tenia blanques de la gebrada...

El Miquel és un noi extravertit. Tenir gent caminant al costat i callar, no fa per ell. El cas és que aviat va fer conversa amb un grup d'excursionistes de Barcelona. Al final jo també vaig dir-hi la meua. Força estona vam anar pujant tots junts.

Eren una colla molt simpàtics. Em sembla recordar que van dir que eren del barri de Sants.

Els, des de Barcelona, repartien les seves sortides en totes les direccions cap a l'Oest, el Nord o el Sud, des de la ciutat Comtal.

I van explicar que tenien projectat per al tercer o quart diumenge de gener, anar a Collbató i visitar les Coves de *Sal Nitre*.

A mi em va fer gràcia –no hi havia estat mai– i vaig

demanar si em deixaven anar amb ells en aquella ocasió. La resposta va ser afirmativa i ens vam intercanviar telèfons per tal de puntualitzar on ens trobaríem el dia de la sortida.

En el seu moment em van indicar que el diumenge escollit tindria d'estar a dos quarts de vuit del matí a Barcelona al xamfrà del Carrer Corts Catalanes amb Aribau o Urgell d'on sortien els autocars de l'Alsina-Graells i que ens portaria, per la Nacional II, fins després d'Esparreguera a l'encreuament de Collbató.

A l'hora convinguda ens vam trobar, pujàrem a l'autocar i ... va ser un dia d'aquells que recordes per haver-lo aprofitat i gaudit plenament.

Eren una colla digne d'estudi. Caràcters per a tots els gustos.

Hi havia una noia, maca ella, d'uns vint-i-tants anys, –no crec que arribés o passés dels vint-i-cinc– que sempre estava atrapada o per mal de cap, migranya o estava depressiva. Tots els companys i les companyes la tractaven amb deferència i fins i tot festivament per tal d'ajudar-la a passar el mal moment.

I entre ells i elles, sorgien les converses més insospitades.

Vet aquí que –ignoro si era cert o s'ho varen empescar allí mateix– van començar a parlar sobre la fabricació de pasta de xiclet. Una altre de les noies és la que responia a les insinuacions dels companys, talment com si ella fos la que treballés en una empresa on es fabricava el xiclet. El cas és que la noia, va acabar la conversa explicant el procés de fabricació tenint cura a deixar ben clar que si veiessin com es feia i la primera matèria que utilitzaven, mai més es posarien un xiclet a la boca...

Al cap d'una estona, ja s'havia iniciat una altre conversa, aquesta vegada entre el sector masculí del grup, amb una barreja de referència històrica, definició gramatical i humor.

El que portava la veu cantant, va explicar que durant l'època Feudal, a *les Espanyes*, els *Senyors*, tenien molt desenvolupat el sentit de la responsabilitat i van trobar la manera de donar un reconeixement als fills naturals. De sort que, si els legítims el seu cognom era *Martín, Gonzalo, Fernando o Ramiro* –per posar com exemple– els fills naturals eren els **Martínez, González, Fernández ó Ramírez**.

Molt clar i molt concret. Afegien el sufix **ez** i quedava ben explicat qui era qui.

Tot d'una, un de la colla es va aturar i amb posat mediatund va dir: "**M'ha vingut ben just...**". I els demés, que van entendre el missatge, després de la consegüent rialla afegiren: "**Si noi, t'ha vingut de poc. Però et salves. El teu cognom és GARCIA!**".

(Quines coses més rares tenen els idiomes, oi?).

Ah!, la visita a la cova de *Sal Nitre*, va resultar interessant. Si, em va agradar.

Recomano la visita a qui no hi hagi estat mai.

Pere Crusellas i Solsona